

VAARALLISTEN JÄTTEIDEN INFOA

Antti Anhava / Fortum Waste Solutions Oy / 5.6.2018

Join the
change

fortum

Fortum Waste Solutions Oy

- Fortum - konserniin kuuluva yritys
  - 1.9.2016 Fortum osti Ekokem Oyj:n
  - 4.4.2017 Ekokem – nimi vaihtui Fortumiksi
- Noin 300 henkilöä
- Pääkäsittelypaikka Riihimäki
  - Tavanomaiset jätteet noin 335 000 tonnia / a
  - Vaaralliset jätteet noin 100 000 tonnia / a
  - Arinapoltto
  - Korkealämpötilapoltto
  - Fysikaalis-kemiallinen käsittely
  - Haihdutus
  - Loppusijoitus

Jätehuolto-
palvelut

Vaarallisten
jätteiden käsittely

Ympäristö-
rakentaminen

Kierrätysmateriaalit

Jätehuoltoa ohjaavat tekijät

- Jätelaki ja jäteasetus
  - Vastuut ja velvollisuudet
- Vaarallisten aineiden maantiekuljetusten säännökset
  - Pakkausvaatimukset, merkinnät
- Alueelliset jätehuoltomääräykset
  - Astiat, kerättävät jätelajit, tyhjennysvälit
- Kaupungin ympäristönsuojelumääräykset
  - Vaarallisten kemikaalien varastoinnista
- Yrityksen ympäristölupa
  - Varastoinnista, määräistä

Jätteen ja vaarallisen jätteen määritelmä

- **Jäte** on aine tai esine, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.
- **Vaarallinen jäte** on jätettä, jolla on palo- tai räjähdysvaarallinen, tartuntavaarallinen, muu terveydelle vaarallinen, ympäristölle vaarallinen tai muu vastaava ominaisuus (*vaaraominaisuus*).
- Jäteasetuksen muutoksen 86/2015 3 §:n mukaan jätteiden **vaaraominaisuuksista** säädetään tarkemmin jätedirektiivin liitteessä III, joka on annettu komission asetuksella N:o 1357/2014 (liite III).

Taulukko 2: Komission asetuksessa (EU) N:o 1357/2014 mainitut ominaisuudet, jotka tekevät jätteestä vaarallista (HP-luokat) HP-luokka

Määritelmä komission asetuksen mukaan

HP 1 Räjähävä Jätteet, jotka kemiallisesti reagoimalla kykenevät muodostamaan kaasua, jonka lämpötila, paine ja muodostumisnopeus ovat sellaisia, että niistä voi aiheutua vahinkoa ympäristölle. Pyrotekniset jätteet, räjähtävät orgaaniset peroksidijätteet ja räjähtävät itsereaktiiviset jätteet kuuluvat mukaan

HP 2 Hapettava jätteet, jotka yleensä happea luovuttamalla voivat aiheuttaa tai edistää muiden materiaalien palamista

HP 3 Syttyvä

- syttyvä nestemäinen jäte: nestemäinen jäte, jonka leimahduspiste on alle 60 °C, tai kaasuöljyn, dieselpolttoaineen ja kevyiden polttoöljyjen, joiden leimahduspiste on > 55 °C ja ≤ 75 °C, jätteet;
- syttyvä pyroforinen neste ja kiinteä jäte: kiinteä tai nestemäinen jäte, joka jo pieninä määrinä syttyy viiden minuutin kuluessa jouduttuaan kosketuksiin ilman kanssa;
- syttyvä kiinteä jäte: kiinteä jäte, joka on herkästi palava tai joka saattaa aiheuttaa tulen syttymisen tai myötävaikuttaa tulen syttymiseen hankauksen kautta;
- syttyvä kaasumainen jäte: kaasumainen jäte, joka on syttyvää ilman kanssa 20 °C:n lämpötilassa ja 101,3 kPa:n vakiopaineessa;
- veden kanssa reagoiva jäte: jäte, joka veden kanssa kosketuksiin joutuessaan kehittää vaarallisia määriä syttyviä kaasuja;
- muu syttyvä jäte: syttyvät aerosolit, syttyvä itsestään kuumeneva jäte, syttyvät orgaaniset peroksidit ja syttyvä itsereaktiivinen jäte.

HP 4 Ärsyttävä – ihoärsytys ja silmävauriot jätteet, jotka voivat aiheuttaa ihoärsytystä tai silmävaurion

HP 5 Elinkohtainen myrkyllisyys (STOT) / aspiraatiovaara jätteet, jotka voivat olla elinkohtaisesti myrkyllisiä joko kerta-altistumisen tai toistuvan altistumisen seurauksena tai jotka aiheuttavat välittömiä myrkytysvaikutuksia aspiraation seurauksena.

HP 6 Välitön myrkyllisyys jätteet, jotka voivat aiheuttaa välittömiä myrkytysvaikutuksia suun tai ihon kautta tai hengitysteitse annosteltuna

HP 7 Syöpää aiheuttava jätteet, jotka aiheuttavat syöpää tai lisäävät sen esiintyvyyttä

HP 8 Syövyttävä jätteet, jotka voivat aiheuttaa ihon syöpymistä

HP 9 Tartuntavaarallinen: jätteet, jotka sisältävät eläviä pieneliöitä tai niiden myrkköjä ja joiden tiedetään tai uskotaan aiheuttavan tauteja ihmisissä tai muissa elävissä organismeissa

HP 10 Lisääntymiselle vaarallinen jätteet, joilla on haitallisia vaikutuksia aikuisten miesten ja naisten sukupuolitoimintoihin ja hedelmällisyyteen ja jotka aiheuttavat jälkeläisten kehityshäiriöitä

HP 11 Perimää vaurioittava jätteet, jotka voivat aiheuttaa mutaation, joka on solun geneettisen aineksen määrän tai rakenteen pysyvä muutos.

HP 12 Välittömästi myrkyllistä kaasua vapauttava jätteet, joista vapautuu välittömästi myrkyllisiä kaasuja (Acute Tox. 1, 2 tai 3) niiden joutuessa kosketuksiin veden tai hapon kanssa.

HP 13 Herkistävä jätteet, jotka sisältävät yhtä tai useampaa ainetta, jonka tiedetään aiheuttavan herkistäviä vaikutuksia iholle tai hengityselimille

HP 14 Ympäristölle vaarallinen jätteet, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa välittömästi tai myöhemmin vaaraa yhdelle tai useammalle ympäristön osa-alueelle.

HP 15 jätteet, joilla voi olla jokin edellä luetelluista vaarallisista ominaisuuksista, jota alkuperäisellä jätteellä ei suoranaisesti ollut.

Jätteen haltijan yleiset velvollisuudet 1

- Jätehuollon etusijajärjestyksen noudattamisen velvollisuus
  - Toiminnanharjoittajille sitova velvoite
  - Voidaan poiketa ympäristö-, teknisistä tai taloudellisista syistä
- Selvilläölovelvollisuus
  - Tuotannon harjoittaja, tuotteen valmistaja, maahantuojaja
    - Oltava selvillä tuotannossaan tai tuotteestaan syntyvästä jätteestä, sen ympäristö- ja terveysvaikutuksista ja jätehuollosta
    - Mahdollisuuksista kehittää tuotantoa ja tuotetta siten, että jätteen määrä ja haitallisuus vähenevät
  - Jätteen haltija
    - Oltava selvillä jätteen alkuerästä, määrästä, lajista, laadusta
    - Muista jätehuollon järjestämiseen vaikuttavista ominaisuuksista
    - Jätehuollon ympäristö- ja terveysvaikutuksista

Jätteen haltijan yleiset velvollisuudet 2

- Jätteiden erilläänpitovelvollisuus
  - Lajiltaan ja laadultaan erilaiset jätteet on kerättävä ja pidettävä toisistaan erillään
  - Siinä laajuudessa kuin se on terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan ehkäisemiseksi, etusijajärjestyksen noudattamiseksi tai jätehuollon asianmukaiseksi järjestämiseksi tarpeellista sekä teknisesti ja taloudellista mahdollista
- Jätehuollon järjestämisvastuu
  - Jätteen haltijan on järjestettävä jätehuolto ja vastattava yleensä kustannuksista.
  - Jätteen haltija voi olla toiminnanharjoittaja, jonka toiminnassa jäte syntyy, kiinteistön haltija tai muu luonnollinen tai oikeushenkilö, jonka hallinnassa jäte on.
  - Jätteen saa luovuttaa vain toimijalle, jolla on oikeus vastaanottaa kyseistä jätettä
    - jätehuoltorekisteriin hyväksymisen tai merkitsemisen perusteella tai
    - ympäristöluvan tai ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröinnin perusteella

Vaaralliset kemikaalit, merkit tunnistamiseen

Erityisiin toimenpiteisiin tulee ryhtyä, kun kemikaalipakkauksesta löytyy merkintöjä

Mikä on pakkauksessa merkitty vaaraluokka

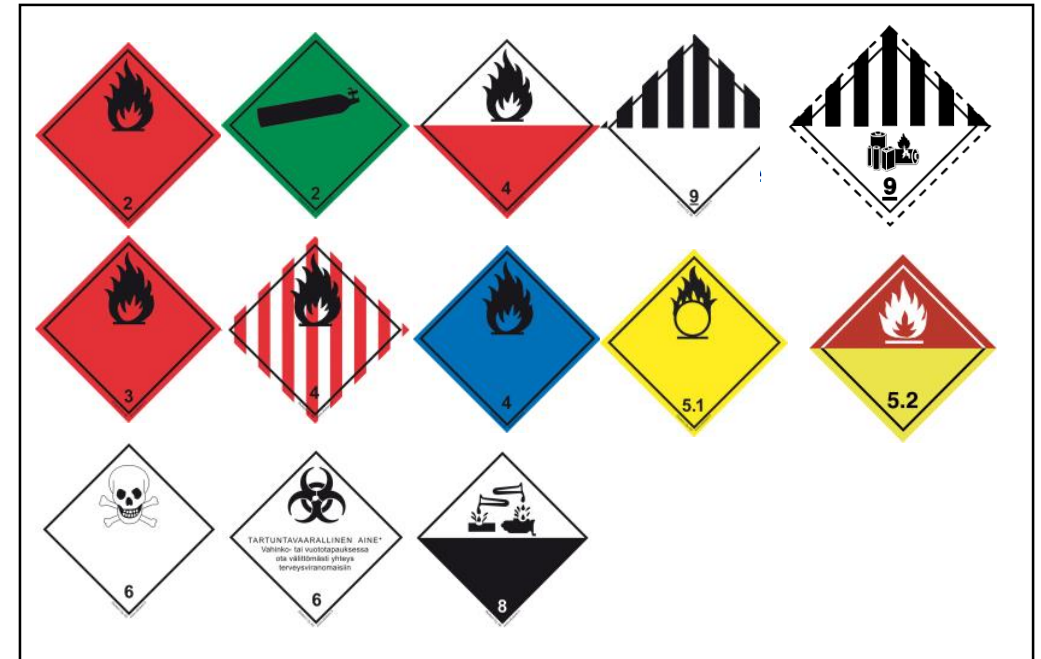

CLP – asetuksen vaaramerkit

(viimeisin siirtymäaika loppuu 31.5.2017)

Kemikaalilain vaaramerkit

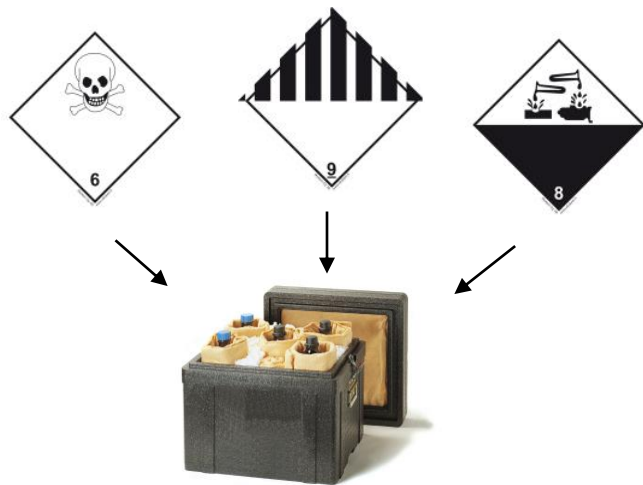
VAK – asetuksen vaaralipukkeet

TÄRKEÄÄ! Luokituskriteerit EIVÄT ole täysin samanlaisia

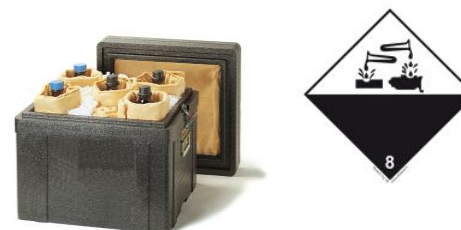
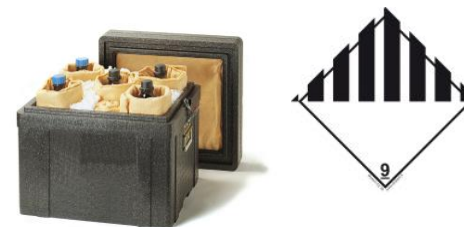

Jätteenhaltijan perustoimet

- Kerättävät jätelajit
  - Tavanomaiset jätteet
  - Vaaralliset jätteet
    - Vaaralliset jätteet, jotka luokiteltu vaaralliseksi maantiekuljetuksissa
- Astian tai pakkauksen valinta
  - Aineen olomuoto, määrä, luokittelu, kuljetustapa...
- Merkintä
- Varastointi
  - Varaston vaatimukset, merkinnät
- Lähettäminen / jätteen haltijan vaihtuminen
  - Dokumentit

Pakkaamisessa huomioitava
Yhteenpakkausmääräykset.

Astian ja pakkauksen valinta

- Vaarallisen jätteen pakkaus tulee olla aina tiivis ja uudelleen suljettava
- Kestettävä tavanomaisesta käytöstä, siirtämisestä ja säilytysolosuhteista aiheutuva kuormitus ja rasitus
- Pakkauksen ja sulkimen materiaalit eivät saa reagoida vaarallisen jätteen kanssa

- Jos vaarallinen jäte luokitellaan VAK – asetuksen mukaiseen vaaraluokkaan
→ tulee käyttää tyyppihyväksytyjä pakkauksia

- Huomioitava rappuset, kynnykset, hissit, astian maksimipainot

Jäteasetus 8§

VAK asetus
pakkaustapakohdat

Tyyppihyväksytty pakkaus

- Tyyppihyväksytty pakkaus täyttää viranomaisen määritykset, on soveltuva kuljetuspakkaus tietyille luokitelluille aineille tai laitteille
- Tyyppihyväksyntä on pakkaus- ja pakkaustapakohtainen
- Lähettäjä vastaa oikeanlaisesta pakkauksen valinnasta
- Tunnistetaan pakkaukseen painetusta tai meistetystä tyyppihyväksyntämerkinnästä

Tyypihyväksynnästä

- Tyypihyväksyntäkoodin aukaisu VAKista. UN-numero ja pakkausryhmäkohtainen.
- IBC – pakkauksien osalta 2,5 vuoden määräaikaistarkastus – velvollisuus (VAK 4.1.2.2)
- Muovipakkausten maksimikäyttöikä 5 vuotta valmistuksesta (VAK 4.1.1.15)

Vaarallisen jätteen pakkauksia

LM600

Pitkät loisteputket

FIU200

Loistelamput
Energiansäästölamput

UN_200_AMAX

Aerosolit
Maalipurkit, liimat, lakat

L70

Pienkemikaalijätteet

SERFP

Elektroniikkaromu

ASP30

Paristot / pienakut

H800

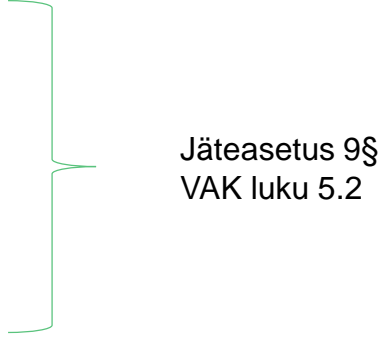
Syövyttävät nesteet
Hapot/emäkset

R1000

Maalipurkit, liimat, lakat

Merkintä

- Astioiden ja pakkauksien merkinnät tulevat jätelaista sekä VAK asetuksesta
  - **Tärkeää, että merkinnät vastaavat sisältöä**
  - Vaarallisen jätteen pakkaukseen on merkittävä
    - Jätteen haltija
    - Jätteen nimi
    - UN – numero
    - Vaaralipuke
    - Muut tarvittavat tiedot
-
- Jäteasetus 9§
VAK luku 5.2
- Jos vaarallisella jätteellä jokin vaaraominaisuus ja pakkaus ei VAK merkintöjen piirissä (ei lähetetä maantielle), tulee pakkaus merkitä muulla varoitusmerkinnällä (CLP)

Merkinntät

- Jäteastian /-pakkauksen tulee olla aina merkittynä
- Kun otat astian / pakkauksen käyttöön, merkitse se

Tavanomaisen jätteen merkintä

Vaarallisen jätteen merkintä

Ympäristölle vaarallisten aineiden merkintä

- Tiekuljetuksissa ympäristövaarallisten aineiden merkintä on pakollinen
- Merkintä oltava myös rahtikirjassa ("Ympäristölle vaarallinen")
  - jos merkintä on rahtikirjassa, on myös kolli merkittävä lipukkeella
  - Ei koske alle 5 kg / 5 litran kolleja

Vaarallisen jätteen varastosta

- Varaston merkintä
- Räjähdyksvaaralliseksi tilaksi luokittelu
- Onko varastossa työskentelyyn ohjeistusta?
  - Henkilökohtaisten suojausten käyttö
    - Hengityssuojain, silmäsuojain, hanskat, suojavaatetus
- Varaston suojavälineet?
  - Imeytysaine
  - Käytetyn imeytysaineen ohjeistus ja astiat
  - Sammutin

ATEX, Varastokontti (EKO6K)

Esimerkkejä yleisimmistä vaarallisista jätteistä

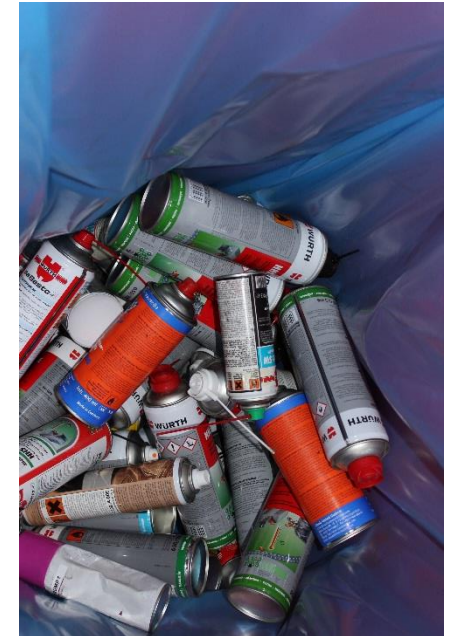
Kiinteä maalijäte

- Maalit, liimat, lakat, hartsit
  - Syttyväksi luokitellut
  - Ei saa laittaa lasisia pakkauksia (→ kemikaalien kuljetuslaatikkoon pakkaaminen)
- Luokitellaan VAK asetuksessa, UN3175, 4.1, II
- Vaihtoastiaperiaate

Aerosolit

- Aerosoli eli spraypullot
  - Vaaraluokka riippumaton
- Saa laittaa sekä ”tyhjät” ja täydet
- Muovikorkkia ei tarvitse olla paikallaan
- Ei saa laittaa retkikeittimien säiliöt, hiilihapotuslaitteiden pullot
- Luokitellaan VAK asetuksessa (UN1950, 2F)
- Keräily- ja kuljetuspakkauksena esim UN200_AMAX
  - Vaihtoastiaperiaate

Loisteputket

- Pitkät loisteputket
- Tuottajavastuu
- Poistettava yksittäiset pahvit
- Muovitetut turvaputket kerättävä erikseen
- Ei luokitella VAK asetuksen piiriin
- Hyötykäyttö materiaalina

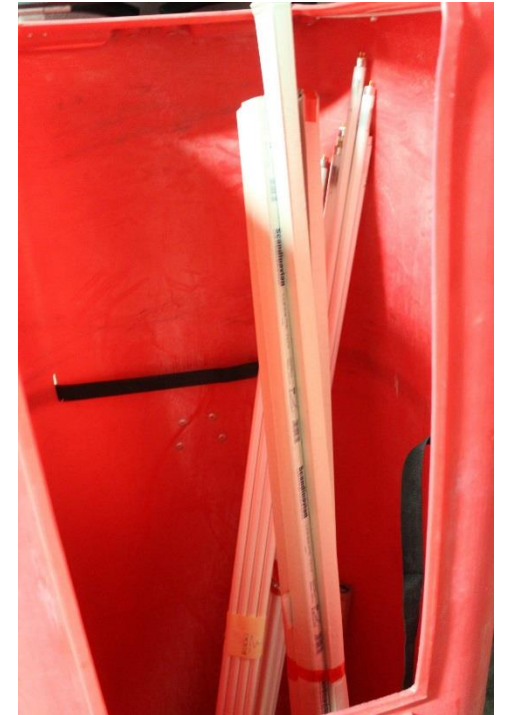
**LOISTEPUTKIJÄTE
FLUORESCENT TUBES**

JÄTE-ERÄN NRO
WASTE LOT NUMBER

UN

JÄTTEEN HALTIA
WASTE HOLDER

fortum fortum.com

Pienloistelamput

- Loistelamput, energiansäästölamput
- Tuottajavastuu
- Ei luokitella VAK asetuksen piiriin
- LED = SER

Pienloistelamppujäte
Compact fluorescent lamps

Ette-ohje nro./Water lot number _____

UK _____

Äläteen haltija / Waste holder _____

_____

_____

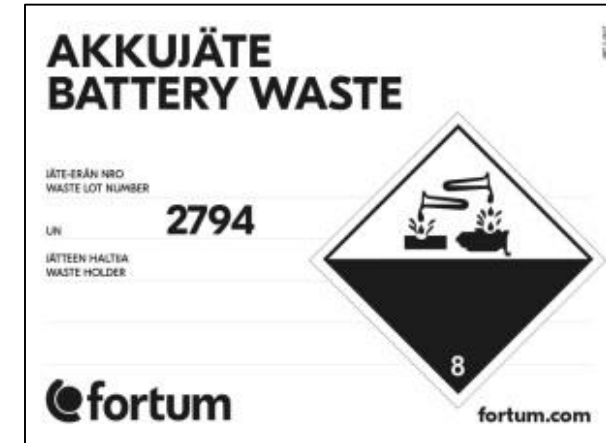
EKOKEM
Saving natural resources

www.ekokem.com

Lyijyakut

- Nesteakut, lyijyakut
- Ei saa laittaa paristoja tai muita kuivia, pienakkuja
- Luokitellaan VAK asetuksessa (UN2794, 8)
- Hyötykäyttö materiaalina

Paristot ja pienakut

- Li-Ion ja Li-Pol pienakut ja kennostot luokitellaan VAK – asetuksen piiriin
- Oikosulunesto – pykälä → teippaa navat
- Kuljetuspakkauksena esim tyyppi hyväksytty 30 litran pantakannellinen tynnyri

Kaivojätteet

- Öljynerotinkaivojen (ÖEK) osalta säännölliseen tarkastukseen
  - Pinnanmittauslaitteet
  - Kiintoaineksen määrä
  - Venttiileiden toimintakunto
  - Tarkastuspöytäkirja
- Hiekanerottimien (HEK) säännöllinen tyhjennys
  - Huomioitava mahdolliset koalisattorit
- Siirtoasiakirjavelvoitteen piirissä sekä ÖEK että HEK

